

“Tot té el seu vessant jurídic”

Forma part de l'equip de juristes de la Comissió de la Veritat, juntament amb Alfons López Tena, vocal del Consell General del Poder Judicial, Mercè Teodoro, advocada d'ACPV, i José Antonio Martín Pallín, magistrat del Tribunal Suprem espanyol. Va ser un dels integrants de la delegació que el passat desembre va presentar la iniciativa al vicepresident de la Comissió Europea, Franco Frattini, al seu despatx de Brussel·les.

—Com coneix el projecte de la Comissió de la Veritat?

—Doncs a través d'Alfons López Tena, que és qui es posa en contacte amb mi per la meua condició de magistrat i per formar part d'un tribunal internacional, com és el de Bòsnia-Hercegovina. Crec que la història recent de Bòsnia és, salvant les distàncies, la més semblant a la Guerra Civil espanyola. La meua experiència pot ser positiva, perquè desenvolupem programes pioners, per exemple, pel que fa a la identificació de les persones soterrades en fosses comunes. Jo mantinc un compromís personal amb els drets humans, amb la veritat. Per això, la iniciativa em sembla fantàstica.

—Quin és el paper dels juristes en la Comissió de la Veritat?

José Ricardo de Prada és magistrat de l'Audiència Nacional espanyola, en excedència des del 2005. És l'únic jutge de l'estat que forma part del Tribunal de Bòsnia-Hercegovina per a Crims de Guerra.

—Tot té el seu vessant jurídic. La recerca de la reconciliació, la reparació dels danys morals, sempre comporta una part jurídica fonamental. La part històrica o l'antropològica de la investigació poden semblar més atractives, però quan es tracta de superar obstacles, de preservar proves, etc., els juristes cobren un protagonisme inevitable.

—Quina relació hauria de mantenir aquesta comissió amb la llei de la memòria?

—La relació és problemàtica, però necessària. No es pot deixar en mans pri-

vades la recuperació de la memòria; cal una agència estatal que s'hi implique.

—Considera, doncs, que iniciatives com la de la Comissió de la Veritat poden contribuir a modificar el desenvolupament d'una llei que sembla no haver complagut ningú?

—Qualsevol iniciativa ciutadana posa en relleu l'interès que hi ha per la recuperació de la memòria. Aquesta iniciativa pot crear una sinergia positiva de manera que la llei, si s'aprova, tinga una interpretació més àmplia i efectiva.

—Llavors, caldria que els òrgans internacionals pressionaren els estats en aquest sentit?

—Es complica fixar una normativa internacional. Hi ha convenis, però costen d'elaborar i no sempre es respecten. Els organismes internacionals no volen intervenir en la política interna dels estats, però sí que vetllen pels drets humans i tracten que els culpables no queden impunes. El cas espanyol és difícil. Parlem d'un conflicte que va ocórrer setanta anys enrere. És impossible jutjar els culpables; per això, cal centrar-se en els conflictes actuals. La resta, la reparació, la memòria, s'ha de deixar a l'esperit democràtic de cada país.

—Les comissions de la veritat poden promoure més la separació que la reconciliació?

—Assenyalar els culpables no va necessàriament en contra de la reparació de la fractura. En el cas espanyol, per exemple, no es poden encetar judicis contra ningú; queda massa lluny. Però en els conflictes actuals, com el de Bòsnia, sí que pot fer-se. Ara bé, no ens podem basar en una justícia restaurativa, a retribuir pels danys a cada persona i condemnar els culpables cas per cas. No acabarem mai, especialment en llocs com aquest on el genocidi assenyalava com a criminals més de deu mil persones. Cal parlar, doncs, de justícia transicional, d'una massa de justícia suficient per compensar la impunitat. És en aquest punt on cobren sentit mecanismes de reparació com les comissions de la veritat.

Cristina Simón